

Türkiye’de Psikolojik Danışmada Süpervizyon Konusundaki Çalışmaların İncelenmesi

Examination of Studies on Supervision in Counseling in Turkey

Esra Teke^{ORCID}, Selahattin Avşaroğlu^{ORCID}

Öz. Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de psikolojik danışmada süpervizyon konusunda gerçekleştirilmiş olan çalışmaları sistematik bir şekilde incelemektir. Bu amaç doğrultusunda konuyla ilgili yayımlanmış olan lisansüstü tez ve makaleler kapsamlı ve yapılandırılmış bir şekilde taranmış, çeşitli dahil edilme ve hariç tutulma kriterleri göz önünde bulundurularak bulguları sentezlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek amacıyla 8 Mart–2 Nisan 2022 tarihleri arasında YÖKTEZ ve ULAKBİM veri tabanlarında yapılan taramalarda 2013–2022 yılları arasında yayımlanmış 89 lisansüstü teze ve 66 makaleye ulaşılmış, dâhil edilme kriterleri göz önünde bulundurularak 10 lisansüstü tez ve 13 makale araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubu içerisinde yer alan tez ve makalelerin incelenmesinde araştırmacılar tarafından hazırlanan “Araştırma Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Çalışmalar; yayımlanma yıllarına, lisansüstü tezlerin türüne, yayımlandıkları enstitülere, araştırma modellerine, çalışma gruplarına, çalışma gruplarının büyüklüğüne, veri toplama araçlarına, veri analiz yöntemlerine ve kullanılan değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmaların incelen bu değişkenler açısından genel olarak çeşitlilik gösterdiği görülmüştür. Araştırmanın sonuçları, alanyazın ışığında tartışılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik danışma, süpervizyon, sistematik derleme

Abstract. The purpose of current research was to systematically examine the studies carried out on supervision in counseling in Turkey. For this purpose, postgraduate theses and articles published on the subject were reviewed in a comprehensive and structured way and their findings were synthesized by considering various inclusion and exclusion criteria. In order to determine the study group of the research, 89 graduate theses and 66 articles published between 2013–2022 were reached in the searches performed in YÖKTEZ and ULAKBİM databases between March 8 and April 2 in 2022, 10 graduate theses and 13 articles formed the study group of the research. The “Research Evaluation Form” prepared by the researchers was used in the analysis of theses and articles in the study group. Studies were examined according to the year of publication, the type of postgraduate thesis, the institutes they were published in, research models, study groups, size of study groups, data collection tools, data analysis methods, and variables used. It was observed that the studies vary in general in terms of these variables. The results of the research were discussed in the light of the literature and suggestions were made.

Keywords: Counseling, supervision, systematic review

Esra Teke

Millî Eğitim Bakanlığı, Konya, Türkiye.
E-posta: esradogru1@gmail.com, 0000-0002-8436-2169

Selahattin Avşaroğlu

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye.
E-posta: seloavsar@gmail.com, 0000-0002-0953-2922

Geliş/Received: 20 Haziran 2022/20 June 2022
Düzeltilme/Revision: 29 Eylül 2022/29 September 2022
Kabul/Accepted: 12 Ekim 2022/12 October 2022

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association

Psikolojik danışmanların mesleki becerilerini geliştirmelerinde bireysel ve grupta psikolojik danışma uygulamalarına yönelik dersler ve bu dersler süresince de süpervizyon almaları önemlidir (Büyükgöze-Kavas, 2011). Zira uygulamaya dönük dersler, yetkin bir şekilde hizmet sunmak ve uygulamalar yapmak için onları mesleğe hazırlar. Uygulamaların etkili olabilmesi için de psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon olmazsa olmazlardandır (Giordano, Clarke ve Borders, 2013; Kalkan ve Can, 2019; Meydan ve Koçyiğit-Özyiğit, 2016; Siviş-Çetinkaya ve Kararırmak, 2012).

Psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon, eğitilenlerin meslek yaşantılarına hazırlık için aldıkları diğer eğitimlerden farklı bir şekilde, kuramsal bilgilerin dışında uygulamaya dönük bilgiler aldıkları ve yaşantılar geçirdikleri bir gözetim hizmetidir (Yılmaz ve Voltan Acar, 2015). Bu hizmetin etkili bir şekilde verilmesi, psikolojik danışmanların danışanlarında olumlu değişiklikleri teşvik edebilmeleri ve mesleki gelişimleri için önemlidir (Lambie ve Williamson, 2004; Whiston ve Coker, 2000). Bu önemi fark eden araştırmacılar, süpervizyonun etkili bir şekilde verilebilmesi için odaklanması gerekenlere yönelik çalışmalar gerçekleştirmişlerdir (Daniels ve Larson, 2001; Erbaş, Koç ve Esen 2020; Meydan, 2019; Min, 2012; Ramos-Sanchez vd., 2002). Bu kapsamda gerçekleştirdikleri çalışmalarında Whiston ve Coker (2000), uygulamalı eğitimlerde etkili terapötik ilişkilerin kurulmasına, danışman becerilerinin artırılmasına ve bu noktada sağlam yöntemler geliştirmesine odaklanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca terapötik stillerin de eğitime dâhil edilmesine, sözlü-sözsüz iletişimin etkili bir şekilde kullanılmasına ve kendini açmanın ne zaman yapılacağına öğretilmesine ihtiyaç olduğunu da belirtmişlerdir. Ek olarak konuyla ilgili araştırmaların artırılması gerektiğine de dikkat çekmişlerdir.

Alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde ise süpervizyon sürecinde süpervizörün rolü (Sarıkaya, 2017), süpervizyon ilişkisi (Meydan, 2019), süpervizyon modelleri (Meydan, 2014), süpervizyon yöntem ve teknikleri (Büyükgöze-Kavas, 2011; Denizli, Aladağ, Bektaş, Cihangir-Çankaya ve Özeke-Kocabaş, 2009; Zeren ve Yılmaz, 2011), öğrencilerin kaygı düzeyleri (İlhan, Rahat ve Yöntem, 2015; Koç, 2013), akran süpervizyonu (Lassiter, Napolitano, Culbreth ve Ng, 2008; Somerville, Marcus ve Chang, 2019), süpervizyon sürecinin değerlendirilmesi (Amanvermez, Zeren, Erus ve Genç, 2020; Daniels ve Larson, 2001; Erbaş vd., 2020; Koçyiğit Özyiğit ve Erkan Atık, 2021), süpervizyonun psikolojik danışmanların öz-yeterliğine etkisi (Aydın, 2022;

Bakalım, Şanal-Karahan ve Şensoy, 2018; Sarıkaya, 2017; Şeker, 2019) üzerine çalışmaların gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu çalışmalar gerek süpervizyon sürecinin değerlendirilmesi gerekse süpervizyonun etkili bir şekilde yürütülmesinde önemli bileşenlere dikkat çekmektedirler. Bu bağlamda Koçyiğit-Özyiğit (2019) bireyle psikolojik danışma uygulaması dersinde grup süpervizyonu sürecini incelediği çalışmasında; oturumların uzun sürmesinin, zamanın etkili kullanılmamasının, geribildirimlerin zamanında verilmemesinin, sözel mesajların etkisiz olmasının, süpervizörün olumsuz geribildirimler vermesinin, danışan sayısının fazla olmasının ve grup üyelerinin birbirlerine geribildirimler vermemesinin süpervizyon sürecinde etkisiz bulunan unsurlar arasında olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca süpervizyon sürecinde rol oynamaların kullanılmasının, zamanında geribildirimler verilmesinin, süpervizörle güvene dayalı ilişkinin kurulmasının, süpervizörün oturum videolarını süpervizyondan önce izlemesinin ve süpervizyon grubunun homojen olmasının süpervizyon sürecinin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine katkı sağladığını bulmuştur. Bu ve buna benzer sonuçlar süpervizyonun etkili bir şekilde verilmesi konusunda yol gösterici olsa da bu araştırmaların artırılması gerektiğine de dikkat çekilmektedir (Erkan Atik, Arıcı ve Ergene, 2014; Yılmaz ve Voltan Acar, 2015).

Alanyazında gerçekleştirilen pek çok çalışma, Türkiye’de süpervizyon konusunda yapılan çalışmaların sınırlı olduğunu (Aladağ ve Bektaş, 2009; Kalkan ve Can, 2019; Siviş-Çetinkaya ve Kararınmak, 2012) ve son yıllarda bu çalışmalarda hızlı bir artışın bulunduğunu ortaya koymaktadır (Meydan ve Kağnıcı, 2018). Daşcı ve Yalçın (2018), grupla psikolojik danışma ve grup liderlerine yönelik süpervizyon modelleri üzerine gerçekleştirdikleri çalışmalarında; 50 yıl öncesine dayanan görgül araştırmalarda süpervizyon gereksinimlerinin ortaya konmuş olduğunu; ancak süpervizyona yönelik sistematik ve amaçlı çalışmaların yaklaşık 20 yıl sonra ortaya konduğunu ifade etmişlerdir. Dolayısıyla, çalışmaların ortaya konabilmesi için öncelikle konuyla ilgili ihtiyacın sezilmesine ve bu ihtiyacın ortaya konulmasına gereksinim olduğu fark edilmektedir. Böylece ihtiyaca yönelik çalışmalar da sonraki yıllarda gerçekleştirilebilecektir. Bu bağlamda Türkiye’de daha önce gerçekleştirilen pek çok çalışmada süpervizyon ihtiyacı ortaya konmuş (Özyürek, 2009) ve özellikle son yıllarda bu ihtiyaca yönelik çalışmalar hız kazanmıştır (Aydın, 2022; Sarıkaya, 2017; Şeker, 2019).

Bu çalışma, psikolojik danışmada süpervizyon konusunda gerçekleştirilen araştırma makalelerini ve lisansüstü tezlerini incelemeyi hedeflemiştir. Bu

çalışmayla ruh sağlığı hizmetlerinin yürütülmesinde önemli bir konumda yer alan psikolojik danışmanların, etkili ve verimli bir şekilde hizmet sunabilmelerine olanak sağlayan süpervizyon hizmetine yönelik çalışmaların incelenmesinin ve sonuçlarının ortaya konulmasının, araştırmacılara var olan durumu göstereceği, araştırma eğilimlerini fark ettireceği, çalışmalarında ve uygulamalarında rehberlik edeceği düşünülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, Türkiye’de psikolojik danışmada süpervizyon konusunda gerçekleştirilmiş olan çalışmaları sistematik bir şekilde incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevaplar aranmıştır:

- Araştırmalar, yıllara göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Lisansüstü tezler, türlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Lisansüstü tezler, yayımlandıkları enstitülere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Araştırmalar, araştırma model çeşitliliğine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Araştırmalar, çalışma gruplarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Araştırmalar, çalışma gruplarının büyüklüğüne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Araştırmalar, kullanılan veri toplama araçlarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Araştırmalar, veri analiz yöntemlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Araştırmalar, kullanılan değişkenlere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

YÖNTEM

Bu çalışmada, “psikolojik danışmada süpervizyon” konusu kapsamında Türkiye’de gerçekleştirilen çalışmalar ve bu çalışmaların sonuçları incelenmiştir. Bu bağlamda araştırma sistematik derleme çalışmasıdır. Sistematik derleme çalışması; benzer yöntemlerle gerçekleştirilmiş çok sayıda araştırmanın, çeşitli dâhil edilme ve hariç tutulma kriterleri göz önünde bulundurularak yapılandırılmış ve kapsamlı bir şekilde taranması ve elde edilen bulguların sentezlenmesiyle gerçekleştirilen çalışmalardır (Karaçam, 2013). Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmada, YÖKTEZ ve ULAKBİM veri tabanlarında dâhil

edilme ve hariç tutulma kriterleri gözetilerek taramalar yapılmış, taranan çalışmalar, doküman analizi yöntemi ile analize tabi tutulmuştur. Doküman analizi; araştırılması hedeflenen olgu veya olgularla ilgili bilgileri içeren yazılı materyallerin incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırma Grubu

2013–2022 yılları arasında YÖKTEZ ve ULAKBİM veri tabanlarında “psikolojik danışmada süpervizyon” konusunda gerçekleştirilen 13 araştırma makalesi ve 10 lisansüstü tez çalışması araştırma grubunu oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada makale ve tezlerin incelenmesinde “Araştırma Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Bu formun oluşturulmasında, ilgili alanda araştırmalar yürüten iki uzman görüşünden yararlanılmıştır. Oluşturulan form ile araştırmada taranan makale ve tezlerin belirli bir sistematığe göre incelenmesi ve araştırmanın geçerlik, güvenilirliğinin artırılması amaçlanmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2019). Formda; araştırmanın yazarları, araştırmanın başlığı, araştırmanın türü, araştırmanın yılı, lisansüstü tezin türü ve yayımlandığı enstitü, araştırma modeli, çalışma grubu, çalışma grubunun büyüklüğü, veri toplama aracı, veri analiz yöntemi ve kullanılan değişkenler olmak üzere 12 kategori yer almıştır.

İşlem

Çalışma grubunun belirlenmesinde PRISMA raporundan (Moher, Liberati, Tetzlaff ve Altman, 2009) yararlanılmıştır. Bu bağlamda yapılandırılmış bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması 18 Mart–2 Nisan 2022 tarihleri arasında YÖKTEZ ve ULAKBİM veri tabanlarında “psikolojik danışmada süpervizyon” konusunda yayımlanmış olan lisansüstü tez ve araştırma makalelerini kapsayacak şekilde Türkçe gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmaları belirleyebilmek amacıyla “psikolojik”, “danışma”, “psikolojik danışma”, “süpervizyon” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Tarama sonucunda çalışma grubunun belirlenmesinde ise çeşitli dâhil edilme kriterleri gözetilmiştir. Araştırmanın dâhil edilme kriterleri Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın dahil edilme kriterleri

1. Başlığında psikolojik danışma ve süpervizyon bulunan araştırma makaleleri ve lisansüstü tezler çalışmaya dâhil edilmiştir.
2. YÖKTEZ veri tabanında yer alan lisansüstü tezlerle ULAKBİM veri tabanında yer alan araştırma makaleleri çalışma kapsamına alınmıştır.
3. 2013-2022 yılları arasında yayımlanmış çalışmalar araştırmaya dâhil edilmiştir.
4. Tam metnine erişim izni olan lisansüstü tezler ve araştırma makaleleri çalışma kapsamına alınmıştır.

Alanyazın taraması sonucunda 155 araştırmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan araştırmalar içinde dâhil edilme kriterleri göz önünde bulundurularak 10 lisansüstü tez ile 13 araştırma makalesi çalışmaya dâhil edilmiştir. Dâhil edilen çalışmaların künyelerine ilişkin bilgiler, Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalar

Yazar, Yıl	Başlık	Araştırma Türü
Aydın, 2022	Algılanan süpervizör tarzları ile süpervizyon doyumunu arasındaki ilişkide psikolojik danışma öz-yeterliğinin aracı rolü	Lisansüstü Tez
Ülker Tümlü ve Ceyhan, 2021	Bireyle psikolojik danışma uygulaması süpervizyonunun yapılandırılması: Bir eylem araştırması	Araştırma Makalesi
Koçyiğit Özyiğit ve Erkan Atık, 2021	Covid-19 Sürecinde Psikolojik Danışma ve Süpervizyon: #evdekal Deneyimi	Araştırma Makalesi
Koçyiğit, 2020	“Bireyle psikolojik danışma uygulaması” dersinde grup süpervizyonu sürecinin incelenmesi	Araştırma Makalesi
Erbaş, Koç ve Esen, 2020	Psikolojik danışman adaylarının süpervizyon sürecine ilişkin görüşleri: Bir durum çalışması	Araştırma Makalesi
Amanvermez, Zeren, Erus ve Genç, 2020	Supervision and Peer Supervision in Online Setting: Experiences of Psychological Counselors [Çevrimiçi süpervizyon ve akran süpervizyonu: Psikolojik danışmanların deneyimleri]	Araştırma Makalesi
Ülker Tümlü, 2019	Bireyle psikolojik danışma uygulaması süpervizyonunda ayrıştırıcı süpervizyon modeline dayalı grup süpervizyonu sürecinin yapılandırılması	Lisansüstü Tez
Şeker, 2019	Psikolojik danışman adaylarının problem çözme becerileri ve mesleki öz-yeterlik algılarının özerklik, süpervizyon yaşantıları ve meslek etiği ile ilişkilerinin incelenmesi	Lisansüstü Tez

Devam Ediyor

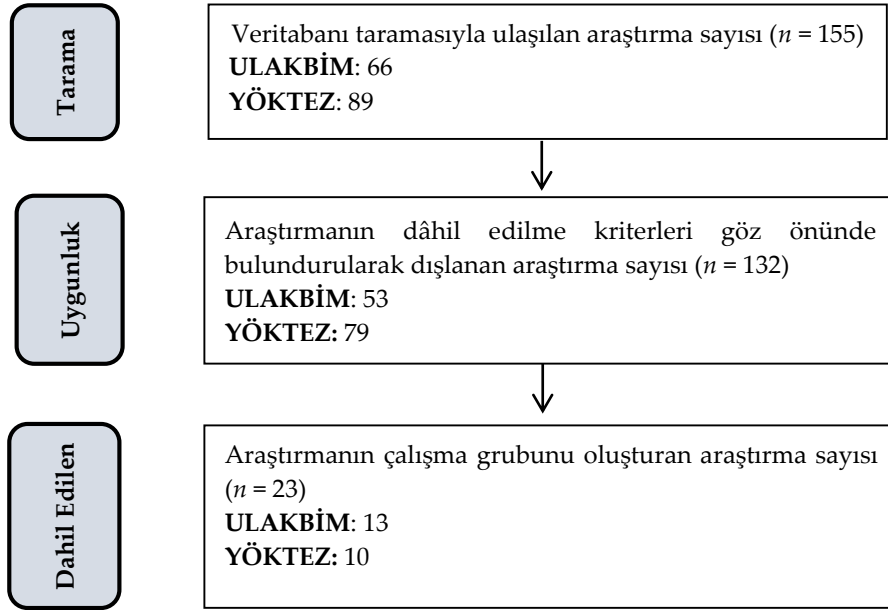
Tablo 2. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalar (Devam)

Yazar, Yıl	Başlık	Araştırma Türü
Meydan, 2019	Facilitative and hindering factors regarding the supervisory relationship based on supervisors' and undergraduate supervisees' opinions [Süpervizörlerin ve lisans düzeyinde süpervizyon alan psikolojik danışman adaylarının görüşlerine dayalı olarak süpervizyon ilişkisini kolaylaştıran ve zorlaştıran faktörler]	Araştırma Makalesi
Körük ve Kara, 2019	Supervision models in psychological counseling [Psikolojik Danışmada Süpervizyon Modelleri]	Araştırma Makalesi
Koçyiğit Özyiğit, 2019	'Bireyle psikolojik danışma uygulaması' dersinde grup süpervizyonu sürecinin incelenmesi: Bir durum çalışması	Lisansüstü Tez
Eryılmaz ve Mutlu, 2018	Gelişimsel kapsamlı süpervizyon modeline ilişkin psikolojik danışman adaylarının görüşlerinin incelenmesi	Araştırma Makalesi
Bakalım, Şanal Karahan ve Şensoy, 2018	The effect of group supervision on the psychological counseling self-efficacy levels of psychological counseling candidates [Grup süpervizyonunun psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma özyeterlik düzeylerine etkisi]	Araştırma Makalesi
Sarıkaya, 2017	Süpervizör rolleri, tarzları ve süpervizyon terapötik ittifakının psikolojik danışma öz yeterliği ile ilişkisi	Lisansüstü Tez
Çekici, Avcı ve Çolakkadıoğlu, 2017	Psikolojik danışmada postmodernist bir süpervizyon yöntemi: Yansıtıcı ekip uygulaması	Araştırma Makalesi
Atık, 2017	Psikolojik danışman adaylarının bireyle psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonuna ilişkin değerlendirmeleri	Lisansüstü Tez
Meydan ve Koçyiğit Özyiğit, 2016	Süpervizyon ilişkisi: Psikolojik danışma süpervizyonunda kritik bir öge	Araştırma Makalesi
Atık, Çelik, Güç ve Tural, 2016	Psikolojik danışman adaylarının yapılandırılmış akran grup süpervizyonu sürecindeki metafor kullanımına ilişkin görüşleri	Araştırma Makalesi
Yılmaz ve Voltan Acar, 2015	Psikolojik danışman eğitiminde süpervizyonun önemi ve grupla psikolojik danışmadaki rolü	Araştırma Makalesi
Satıcı, 2014	Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz-yeterlik algılarının mizah tarzları ve süpervizyon yaşantıları açısından incelenmesi	Lisansüstü Tez

Devam Ediyor

Tablo 2. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalar (Devam)		
Yazar, Yıl	Başlık	Araştırma Türü
Sarıçalı, 2014	Psikolojik danışman adaylarının kendini engelleme algılarının özgünlük düzeyleri ve aldıkları süpervizyon açısından incelenmesi	Lisansüstü Tez
Meydan, 2014	Bireyle psikolojik danışma uygulamasında Mikro Beceri Süpervizyon Modeli'nin etkililiğinin incelenmesi: Ege Üniversitesi örneği	Lisansüstü Tez
Koç, 2013	Kişiler arası süreci hatırlama tekniğine dayalı süpervizyonun psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma becerilerine, özyeterlik ve kaygı düzeylerine etkisi	Lisansüstü Tez

Araştırma kapsamında incelenen araştırma makaleleri ve lisansüstü tezlerin belirlenmesi ve seçimine ilişkin akış diyagramı Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Dokümanların Belirlenmesi ve Seçimine Yönelik Aşamaları Gösteren Akış Diyagramı

BULGULAR

Türkiye’de psikolojik danışmada süpervizyonu ele alan lisansüstü tezler ve makaleler yayımlanma yıllarına, araştırma modellerine, çalışma gruplarına, çalışma gruplarının büyüklüğüne, veri toplama araçlarına, veri analiz yöntemlerine ve kullanılan değişkenlere göre analiz edilmiştir. Ayrıca lisansüstü tezler, türlerine ve yayımlandıkları enstitülere göre incelenmiştir.

Tablo 3. Araştırmaların yayımlanma yıllarına göre dağılımları

Yıllar	Tezler	Makaleler	<i>n</i>	%
2013	1	0	1	4.4
2014	3	0	3	13
2015	0	1	1	4.4
2016	0	2	2	8.7
2017	2	1	3	13
2018	0	2	2	8.7
2019	3	2	5	21.7
2020	0	3	3	13
2021	0	2	2	8.7
2022	1	0	1	4.4
Toplam	10	13	23	100

Tablo 3’te araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tez ve makalelerin yayımlanma yıllarına göre dağılımları verilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde; 2013, 2015, 2022 yıllarında birer (%4.4), 2016, 2018, 2021 yıllarında ikişer (%8.3), 2014, 2017, 2020 yıllarında üçer (%13) ve 2019 yılında ise beş (%21.7) çalışmanın yayımlandığı görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusuna göre psikolojik danışmada süpervizyon konusunda en çok çalışmanın 2019 yılında yapıldığı söylenebilir.

Tablo 4. Lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımları

Tez Türü	<i>n</i>	%
Yüksek Lisans	3	30
Doktora	7	70
Toplam	10	100

Tablo 4'te araştırma kapsamında lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımları verilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde; 3 (%30) araştırmanın yüksek lisans tezi ve 7 (%70) araştırmanın doktora tezi olduğu görülmüştür. Bu bulguya göre psikolojik danışmada süpervizyon kapsamında gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin çoğunlukla doktora düzeyinde gerçekleştirildiği fark edilmektedir.

Tablo 5. Lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları

Enstitüler	<i>n</i>	%
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	6	60
Sosyal Bilimler Enstitüsü	3	30
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	1	10
Toplam	10	100

Tablo 5'te araştırma kapsamında lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde; altı (%60) araştırmanın eğitim bilimleri enstitüsünde, üç (%30) araştırmanın sosyal bilimler enstitüsünde ve bir (%10) araştırmanın lisansüstü eğitim enstitüsünde yapıldığı görülmüştür. Bu bulguya göre 2013–2022 yılları arasında psikolojik danışmada süpervizyon kapsamında gerçekleştirilen araştırmaların çoğunluğunun eğitim bilimleri enstitüsünde gerçekleştirildiği söylenebilir.

Tablo 6. Çalışmaların araştırma modellerine göre dağılımları

Araştırma Modeli	Tez	Makale	<i>n</i>	%	Toplam (<i>n</i>)	Toplam (%)	
Nicel Araştırma Yöntemi	İlişkisel tarama çalışması	5	0	5	21.7	6	26.1
	Deneysel araştırma	1	0	1	4.4		
Nitel Araştırma Yöntemi	Durum çalışması	1	4	5	21.7	14	60.9
	Fenomenolojik araştırma	0	2	2	8.7		
	Fikir birliğine dayalı araştırma	0	1	1	4.4		
	Derleme çalışması	0	4	4	17.4		
	Eylem araştırması	1	1	2	8.7		

Devam Ediyor

Tablo 6. Çalışmaların araştırma modellerine göre dağılımları (Devam)

Araştırma Modeli		Tez	Makale	<i>n</i>	%	Toplam (<i>n</i>)	Toplam (%)
Karma Araştırma Yöntemi	Eş zamanlı çeşitleme	1	0	1	4.4	3	13
	Ardışık açıklayıcı desen	1	1	2	8.7		
Toplam		10	13	23	100	23	100

Tablo 6'da araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tez ve makalelerin araştırma modellerine göre dağılımları verilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde, psikolojik danışmada süpervizyon kapsamında yapılan çalışmalarda nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama ($n = 5$, %21.7) ve deneysel desenin ($n = 1$, %4.4); nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ($n = 5$, %21.7), fenomenolojik araştırma ($n = 2$, %8.7), fikir birliğine dayalı araştırma ($n = 1$, %4.4), derleme çalışması ($n = 4$, %17.4) ve eylem araştırmasının ($n = 2$, %8.7); karma araştırma yöntemlerinden ise eş zamanlı çeşitleme ($n = 1$, %4.4) ve ardışık açıklayıcı desenin ($n = 2$, %8.7) kullanıldığı görülmüştür. Bu bulgulara göre gerçekleştirilen araştırmalarda en çok kullanılan yöntemin, nitel araştırma yöntemi ($n = 14$, %60.9) olduğu fark edilmektedir. Ayrıca araştırmada beşer (%21.7) çalışmayla nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama ve nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasının da en çok kullanıldığı gözlenmektedir. Ek olarak Türkiye'de psikolojik danışmada süpervizyon kapsamında gerçekleştirilen lisansüstü tezler içinde en çok kullanılan yöntemin nicel araştırma yöntemi ve buna dayalı ilişkisel tarama çalışması; makaleler içerisinde ise en çok kullanılan yöntemin nitel araştırma yöntemi ve buna dayalı derleme ve durum çalışması olduğu fark edilmektedir.

Tablo 7. Araştırmaların çalışma gruplarına göre dağılımları

Çalışma grupları	Tezler	Makaleler	<i>n</i>	%
Lisans Öğrencileri	9	6	15	78.9
Lisansüstü Öğrenciler	1	3	4	21.1
Toplam	10	9	19	100

Araştırma kapsamında incelenen makalelerin dördü derleme çalışmasıdır. Tablo 7'de bu dört çalışma dışında kalan lisansüstü tez ve makalelerin çalışma

gruplarına göre dağılımları verilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde, araştırmalardan 15'inin (%78.9) lisans öğrencileriyle dördünün (%21.1) ise lisansüstü öğrencilerle gerçekleştirildiği görülmektedir. Ayrıca yapılan çalışmalar incelendiğinde lisans öğrencileriyle gerçekleştirilen üç araştırmanın ve lisansüstü öğrencilerle gerçekleştirilen bir araştırmanın çalışma grubunda, süpervizörlerin de yer aldığı gözlenmiştir. Bununla birlikte lisans ve lisansüstü öğrencilerle gerçekleştirilen bir araştırmanın çalışma grubunda süpervizörlerin yanı sıra geçerlik komitesi üyelerinin de yer aldığı görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusuna göre incelenen çalışmaların çoğunluğunun üniversite öğrencileriyle yapıldığı söylenebilir.

Tablo 8. Araştırmanın çalışma grubu büyüklüğüne göre dağılımları

Çalışma grubu büyüklüğü	Tezler	Makaleler	<i>n</i>	%
0-100	4	13	17	73.9
101-200	0	0	0	0
201-300	3	0	3	13
301-400	0	0	0	0
401-600	0	0	0	0
601-800	2	0	2	8.7
800 ve üzeri	1	0	1	4.4
Toplam	10	13	23	100

Tablo 8'de araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tez ve makalelerin çalışma grubu büyüklüğüne göre dağılımları verilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde, 17 (%73.9) araştırmanın 0-100 kişi, üç (%13) araştırmanın 201-300 kişi, iki (%8.7) araştırmanın 601-800 kişi ve bir (%4.4) araştırmanın 800 ve üzeri kişi ile gerçekleştirildiği görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusuna göre; çalışma grubu büyüklüklerinin, araştırmalar arasında dikkate değer farklılıklar gösterdiği söylenebilmektedir.

Tablo 9. Araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımları

Veri Toplama Aracı	<i>n</i>	%
Kişisel Bilgi Formu	7	13.5
Psikolojik Danışma Öz-yeterliği Ölçeği	7	13.5
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	6	11.6

Devam Ediyor

Tablo 9. Araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımları (Devam)

Veri Toplama Aracı	n	%
Süpervizörlük Tarzları Envanteri	3	5.8
Çevrimiçi Günlük	3	5.8
Süpervizyon Formları	3	5.8
Süpervizyon Ölçeği	2	3.9
Süpervizyon Doyumu Ölçeği	1	1.9
Problem Çözme Becerileri Envanteri	1	1.9
Psikolojik Danışma Becerileri Değerlendirme Hakem Formu	1	1.9
Otonomi Ölçeği	1	1.9
Süpervizör Roller Ölçeği	1	1.9
Süpervizyon Terapötik İttifak Ölçeği	1	1.9
Süpervizyonda Değerlendirme Süreci Envanteri	1	1.9
Kendini Sabotaj Ölçeği	1	1.9
Özgünlük Ölçeği	1	1.9
Mizah Tarzları Ölçeği	1	1.9
Odak Grup Görüşme Formu	1	1.9
Bireysel Görüşme Formu	1	1.9
Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri	1	1.9
Psikolojik Danışman Becerileri Ölçeği	1	1.9
Süpervizyon Sürecini Değerlendirme Soru Formları	1	1.9
Diğer	6	11.6
Toplam	52	100

Tablo 9’da araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tez ve makalelerde kullanılan veri toplama araçlarının dağılımları verilmiştir. Tablo 9 incelendiğinde, yedişer (%13.5) çalışmada Kişisel Bilgi Formu ve Psikolojik Danışma Öz-yeterliği Ölçeğinin; altı çalışmada Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun; üçer çalışmada (%5.8) Süpervizörlük Tarzları Envanteri, Çevrimiçi Günlük ve Süpervizyon Formlarının; iki çalışmada (%3.9) Süpervizyon Ölçeğinin ve birer (%1.9) çalışmada ise Süpervizyon Doyumu Ölçeği, Problem Çözme Becerileri Envanteri, Psikolojik Danışma Becerileri Değerlendirme Hakem Formu, Otonomi Ölçeği, Süpervizör Roller Ölçeği, Süpervizyon Terapötik İttifak Ölçeği, Kendini Sabotaj Ölçeği, Özgünlük Ölçeği, Mizah Tarzları Ölçeği, Odak Grup Görüşme Formu, Bireysel Görüşme Formu, Durumluk-Sürekli Kaygı

Envanteri, Psikolojik Danışman Becerileri Ölçeği, Süpervizyon Sürecini Değerlendirme Soru Formlarının kullanıldığı görülmüştür. Bunlara ek olarak altı çalışmada gözlem, görüşme gibi yöntemlerden yararlanılarak veriler toplanmıştır. Araştırmanın bulguları incelendiğinde en çok kullanılan veri toplama araçlarının Kişisel Bilgi Formu ve Psikolojik Danışma Öz-yeterliği Ölçeği olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Çalışmaların analiz yöntemlerine göre dağılımları

Analiz Yöntemi	n	%
İçerik Analizi	9	26.5
ANOVA Testi	6	17.7
t-testi	4	11.8
Tematik Analizi	3	8.8
Regresyon Analizi	3	8.8
Pearson Korelasyon Analizi	2	5.9
Yapısal Eşitlik Modeli Analizi	2	5.9
Doğrulayıcı Faktör Analizi	1	2.9
Fenomenolojik Analiz	1	2.9
Diğer	3	8.8
Toplam	34	100

Tablo 10’da araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tez ve makalelerin analiz yöntemlerine göre dağılımları verilmiştir. Tablo 10 incelendiğinde dokuz (%26.5) çalışmada içerik analizinin; altı (%17.7) çalışmada ANOVA testinin; dört (%11.8) çalışmada t-testinin; üçer (%8.8) çalışmada tematik analizinin, regresyon analizinin, ikişer (%5.9) çalışmada Pearson korelasyon analizinin, yapısal eşitlik modelinin; birer çalışmada ise doğrulayıcı faktör analizinin ve fenomenolojik analiz kullanıldığı görülmüştür. Bununla birlikte, üç (%8.8) çalışmada araştırmacıların verileri elle analiz ettiği fark edilmiştir. Bulgular incelendiğinde çalışmalarda en çok kullanılan analiz yönteminin içerik analizi yöntemi olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 11. Çalışmalarda kullanılan değişkenler

Değişken	n	%
Öz-yeterlik	7	16.3
Grup süpervizyon süreci	4	9.3
Psikolojik danışman görüşleri	4	9.3
Süpervizyon yaşantıları	4	9.3
Sosyo-demografik değişkenler	4	9.3
Bireyle psikolojik danışma	3	7
Süpervizyon modeli	3	7
Kaygı	2	4.7
Psikolojik danışman deneyimleri	2	4.7
Süpervizyon ilişkisi	2	4.7
Grupla psikolojik danışma	1	2.3
Kendini engelleme algısı	1	2.3
Meslek etiği	1	2.3
Mizah tarzları	1	2.3
Özgünlük	1	2.3
Özerklik	1	2.3
Problem çözme becerisi	1	2.3
Psikolojik danışma becerisi	1	2.3
Süpervizyon doyum	1	2.3
Süpervizör roller	1	2.3
Süpervizyon tarzları	1	2.3
Süpervizyon terapötik ittifakı	1	2.3
Toplam	43	100

Tablo 11’de lisansüstü tez ve makalelerde kullanılan değişkenlerin dağılımları verilmiştir. Tablo 11 incelendiğinde; yedi (%16.3) çalışmada öz-yeterlik değişkeninin, dörder (9.3) çalışmada grup süpervizyon süreci, psikolojik danışman görüşleri, süpervizyon yaşantıları ve sosyo-demografik değişkenlerin, üçer (%7) çalışmada bireyle psikolojik danışma, süpervizyon modeli değişkeninin, ikişer (%4.7) çalışmada kaygı, psikolojik danışman deneyimleri, süpervizyon ilişkisi değişkeninin, birer (%2.3) çalışmada ise grupla psikolojik danışma, kendini engelleme algısı, meslek etiği, mizah tarzları, özgünlük, özerklik, problem çözme becerisi, psikolojik danışma becerisi, süpervizyon doyum, süpervizör roller, süpervizyon tarzları, süpervizyon terapötik ittifakı

süpervizör rolleri, süpervizyon tarzları, süpervizyon terapötik ittifakı değişkeninin kullanıldığı görülmektedir. Çalışmanın bu bulgusuna göre araştırmalarda en çok öz-yeterlik değişkeninin kullanıldığı söylenebilmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon, eğitilenlerin meslek yaşantılarına hazırlık için aldıkları diğer eğitimlerden farklı bir şekilde, teorik bilgilerin dışında uygulamaya dönük bilgiler aldıkları ve yaşantılar geçirdikleri bir gözetim hizmetidir (Yılmaz ve Voltan Acar, 2015). Bu araştırmada Türkiye’de psikolojik danışmada süpervizyon konusunda gerçekleştirilmiş olan çalışmaların sistematik bir şekilde incelenmesi amaçlanarak gerçekleştirilen çalışmaların genel çerçeveleri betimlenmiştir. Doküman analiz yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışmada, 2013–2022 yılları arasında yayımlanmış olan 10 lisansüstü tez ve 13 araştırma makalesi; yayımlanma yıllarına, lisansüstü tezlerin türü ve yayımlandıkları enstitülere, araştırma modellerine, çalışma gruplarına, çalışma gruplarının büyüklüğüne, veri toplama araçlarına, veri analiz yöntemlerine ve kullanılan değişkenlere göre incelenmiştir.

Araştırma kapsamında lisansüstü tez ve makaleler yayımlanma yılı ölçütüne göre incelendiğinde; çalışmaların çoğunun 2019 yılında gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu bağlamda incelenen 23 çalışmanın beşinin (%21.7) 2019 yılında yayımlandığı tespit edilmiştir. Bu bulguyu destekler nitelikte Kalkan ve Can (2019), psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon konusunda Türkiye’deki mevcut durumu ve standartları araştırdıkları çalışmalarında, süpervizyonla ilgili yapılan çalışmaların artış gösterdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca artan süpervizyon ihtiyacının fark edilmesinin (Aladağ ve Bektaş, 2009; Kalkan ve Can, 2019; Siviş-Çetinkaya ve Kararınmak, 2012) ve çalışmalarda bu ihtiyacın dile getirilmesinin (Özyürek, 2009) de bu sonuca etki ettiği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında lisansüstü tezler türlerine göre incelendiğinde; tezlerin çoğunun doktora düzeyinde gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu bağlamda incelenen 10 lisansüstü tezin yedisinin (%70) doktora tezi olduğu tespit edilmiştir. Türkiye’de psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanındaki akademisyenlerin yetiştirilmesine kaynaklık eden doktora programlarında süpervizyona ilişkin ihtiyaçların fark edilmesinin ve bu ihtiyaca yönelik çalışmaların yapılmasının bunda etkili olabileceği düşünülmektedir (Erbaş vd., 2020). Ayrıca doktora

programları yüksek lisans programlarına göre daha zordur ve uzun sürmektedir. Daha ileri düzey istatistiksel analizler içermektedir (Türker ve Bozkurt, 2022). Süpervizyonu kapsamlı incelemek de zor bir iştir ve yoğun çaba ve uğraş gerektirir (Yılmaz ve Voltan Acar, 2015). Bu durum süpervizyona ilişkin çalışmaların yüksek lisans tezlerinden ziyade doktora tezleri ile yapılmasını açıklayabilmektedir. Araştırmanın bir diğer bulgusunda ise lisansüstü 10 tezden altısının (%60) eğitim bilimleri enstitüsünde gerçekleştirildiği gözlenmiştir. Bu duruma PDR anabilim dalının ülkemizde daha çok eğitim bilimleri enstitülerinde yer almasının (Türker ve Bozkurt, 2022) etki etmiş olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında lisansüstü tez ve makaleler kullanılan araştırma modeli ölçütüne göre incelendiğinde; çalışmaların çoğunun nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu bağlamda incelenen 23 çalışmanın 14'ünde (%60.9) nitel araştırma yönteminin kullanıldığı tespit edilmiştir. Zengin bir kaynak ve derinlemesine bilgi sunması açısından araştırmalarda nitel verilerden yararlanılmasının önerilmesinin (Koçyiğit, 2020) bu durumda etkili olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte araştırmalar, psikolojik danışmada süpervizyon kapsamında nitel çalışmalar ile birlikte nicel çalışmalara da ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır (Erkan Atık vd., 2014; Yılmaz ve Voltan-Acar, 2015).

Araştırma kapsamında lisansüstü tez ve makaleler çalışma grubu ölçütüne göre incelendiğinde; çalışmaların çoğunun lisans öğrencileriyle gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu bağlamda incelenen 23 çalışmanın 15'inde (%78.9) lisans öğrencilerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Türkiye'de lisans düzeyinde psikolojik danışman eğitimine devam edilmesinin yararlı olduğu görüşünün çoğunlukla kabul görmesi (Özyürek, 2009) ve lisans öğrencilerine yönelik süpervizyon çalışmalarının genel olarak bireyle psikolojik danışma dersi kapsamında gerçekleştirilmesi (Bakalım vd., 2018; Koçyiğit, 2020; Siviş-Çetinkaya ve Kararımak, 2012), lisans öğrencileriyle çalışmalar yapılmasını mümkün hale getirmektedir. Oysa üniversitelerin lisansüstünde psikolojik danışman eğitimi ve danışma uygulamalarına ne kadar yer verdiği muğlaktır (Özyürek, 2009). Bu durum, gerçekleştirilen çalışmaların lisansüstü öğrencilerden ziyade lisans öğrencileriyle yapılmasının sebebini açıklar niteliktedir.

Araştırma kapsamında lisansüstü tez ve makaleler çalışma grubu büyüklüğü ölçütüne göre incelendiğinde; çalışmaların çoğunun 0-100 kişi ile gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu bağlamda incelenen 23 çalışmanın 17'sinin

(%73.9) 0-100 kişi ile yapıldığı tespit edilmiştir. Nitel süpervizyon araştırmalarının; süpervizör, danışan ve psikolojik danışmanların tümüne ilişkin verilerin toplanmasını gerektirmesi, zor olması ve çok çaba gerektirmesinden dolayı bu tür araştırmalarda kullanılacak örneklem diğer araştırmalara göre sınırlıdır (Yılmaz ve Voltan Acar, 2015). Dolayısıyla psikolojik danışmada süpervizyon konusunda gerçekleştirilen çalışmaların çoğunluğunun nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirildiği göz önünde bulundurulduğunda, çalışma grubu büyüklüğünün sınırlı oluşunun doğal bir durum olduğu fark edilmektedir. Ayrıca konuyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde 800 üzerinde örnekleme sahip araştırmaların da var olduğu gözlenmektedir. Yapılan incelemede konuyla ilgili çalışmalarda büyük örneklemelerin kullanıldığı araştırmaların, nicel yöntemlerle gerçekleştirildiği fark edilmiştir. Bu durumda çalışma gruplarının büyüklüğünde önemli bir etkiye sahip olan faktörün, kullanılan araştırma yöntemi olduğu söylenebilmektedir.

Araştırma kapsamında lisansüstü tez ve makaleler veri toplama aracı ölçütüne göre incelendiğinde; çalışmaların çoğunun Kişisel Bilgi Formu ve Psikolojik Danışma Öz-yeterliği Ölçeği kullanılarak gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu bağlamda incelenen çalışmaların yedisinde (%13.5) bu ölçeklerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde incelenen çalışmalarda en çok incelenen değişkenin de öz-yeterlik ($n = 7$, %16.3) olduğu görülmüştür. Psikolojik danışman adaylarının öz-yeterliklerini geliştirebilmeleri için uygulamalar yapmasının, bu uygulamalara ilişkin süpervizyon almalarının önemli olması ve psikolojik danışma becerilerinin ve öz-yeterliklerinin geliştirilmesi sürecinde en önemli öğelerden birinin süpervizyon olmasının (Meydan, 2019) araştırmacıların öz-yeterlik değişkenine yönelmesini ve araştırmalarında buna yönelik bir ölçek kullanmalarını açıklar niteliktedir. Ayrıca incelenen çalışmalarda en çok kullanılan veri analiz yönteminin içerik analizi olduğu görülmüştür. İçerik analizinin, nitel araştırmalarda en yaygın kullanılan analiz yöntemlerinden biri olması (Baltacı, 2019) bu sonuçla paralellik arz etmektedir.

Bu araştırma, Türkiye’de psikolojik danışmada süpervizyon konusunda gerçekleştirilmiş olan lisansüstü tez ve araştırma makalelerinin belirli kriterler çerçevesinde incelenmesine dayanan sistematik bir derleme çalışmasıdır. Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmada, yalnızca Türkiye’de yapılmış olan çalışmalar YÖKTEZ ve ULAKBİM veri tabanlarından incelenmiştir. Bundan sonra yapılacak çalışmalar daha geniş veri tabanlarında ve yurt dışı çalışmaları da dahil edilerek gerçekleştirilebilir. Bu araştırmada lisansüstü tez ve makaleler;

yayımlanma yıllarına, lisansüstü tezlerin türü ve yayımlandıkları enstitülere, araştırma modellerine, çalışma gruplarına, çalışma gruplarının büyüklüğüne, veri toplama araçlarına, veri analiz yöntemlerine ve kullanılan değişkenlere göre incelenmiştir. İlerleyen çalışmalarda araştırmacılar farklı ölçütleri de araştırma sürecine katarak çalışmalarını gerçekleştirebilirler. Ayrıca yapılan çalışmalarda psikolojik danışmada süpervizyon konusunda gerçekleştirilen araştırmaların son yıllarda bir artış gösterdiği belirtilse de konuyla ilgili çalışmaların artırılması gerektiği de fark edilmektedir. Bu bağlamda çalışmalarda göz ardı edilmiş ya da araştırılmamış konuların tespit edilerek çalışmalar yürütülmesi önemlidir. Sonuç olarak bu araştırmanın, Türkiye’de psikolojik danışmada süpervizyon konusunda gerçekleştirilmiş çalışmaları, bütüncül bir şekilde resmetmesi açısından değerli olduğu düşünülmekte ve konuyla ilgili çalışacak araştırmacılara kaynak ve rehber olabileceği kanısı taşınmaktadır.

KAYNAKLAR

- Aladağ, M., & Bektaş, D. Y. (2009). Examining individual-counseling practicum in a Turkish undergraduate counseling program. *Eurasian Journal of Educational Research*, 37, 53–70.
- Amanvermez, Y., Zeren, S. G., Erus, S. M., & Genç, A. B. (2020). Supervision and peer supervision in online setting: Experiences of psychological counselors. *Eurasian Journal of Educational Research*, 20(86), 249–268. doi: 10.14689/ejer.2020.86.12
- Atik, G., Çelik, E. G., Güç, E. ve Tural, N. (2016). Psikolojik danışman adaylarının yapılandırılmış akran grup süpervizyonu sürecindeki metafor kullanımına ilişkin görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(2), 597–619. doi: 10.12984/eguefd.280759
- Atik, Z. (2017). *Psikolojik danışman adaylarının bireyle psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonuna ilişkin değerlendirmeleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aydın, F. (2022). *Algılanan süpervizör tarzları ile süpervizyon doyumunu arasındaki ilişkide psikolojik danışma öz-yeterliğinin aracı rolü* (Yayımlanmamış doktora tezi). Trabzon Üniversitesi, Trabzon.
- Bakalım, O., Şanal-Karahan, F., & Şensoy, G. (2018). The effect of group supervision on the psychological counseling self-efficacy levels of psychological counseling candidates. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 9(4), 412–428. doi: 10.17569/tojqi.439769
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368–388. doi: 10.31592/aeusbed.598299
- Büyüköze-Kavas, A. (2011). Bireysel ve grupla psikolojik danışma uygulamalarına yönelik bir değerlendirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 411–432.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. D., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çekici, F., Avcı, R. ve Çolakkadıoğlu, O. (2017). Psikolojik danışmada postmodernist bir süpervizyon yöntemi: Yansıtıcı ekip uygulaması. *Turkish Studies*, 12(28), 175. doi: 10.7827/TurkishStudies.12511
- Daniels, J. A., & Larson, L. M. (2001). The impact of performance feedback on counseling self-efficacy and counselor anxiety. *Counselor Education and Supervision*, 41(2), 120–130. doi: 10.1002/j.1556-6978.2001.tb01276.x
- Daşcı, E. ve Yalçın, İ. (2018). Grupla psikolojik danışma ve grup liderlerine yönelik süpervizyon modelleri üzerine bir inceleme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(49), 19–43.
- Denizli, S., Aladağ M., Bektaş, D. Y., Cihangir-Çankaya, Z. ve Özeke-Kocabaş, E. (2009). *Psikolojik danışman eğitiminde bireyle psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonu: Ege Üniversitesi Örneği*. Sözel bildiri. X. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Çukurova Üniversitesi, Adana, Türkiye.
- Erbaş, M. M., Koç, İ. ve Esen E. (2020). Psikolojik danışman adaylarının süpervizyon sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi: Manisa Celal Bayar Üniversitesi örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (53), 183–205. doi: 10.21764/maeuefd.607215

- Erkan Atık, Z., Arıcı, F. ve Ergene, T. (2014). Süpervizyon modelleri ve modellere ilişkin değerlendirmeler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 305–317.
- Eryılmaz, A. ve Mutlu, T. (2018). Gelişimsel kapsamlı süpervizyon modeline ilişkin psikolojik danışman adaylarının görüşlerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 123–141. doi: 10.17755/esosder.306932
- Giordano, A., Clarke, P., & Borders, L. D. (2013). Using motivational interviewing techniques to address parallel process in supervision. *Counselor Education & Supervision*, 52(1), 15–29. doi: 10.1002/j.1556-6978.2013.00025.x
- İlhan, T., Rahat, E. ve Yöntem, M. K. (2015). *Psikolojik danışman adaylarının süpervizyon sürecinde yaşadıkları danışma kaygısına ve süpervizyon eğitimine yönelik deneyimlerinin incelenmesi*. Sözel Bildiri. In annual National Conference of Guidance and Counseling, Mersin, Turkey.
- Kalkan, B. ve Can, N. (2019). Psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon: Türkiye’deki mevcut durumun ve standartların araştırılması. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences*, 9(2), 271–290. doi: 10.17984/adyuebd. 592894
- Karaçam, Z. (2013). Sistematik derleme metodolojisi: Sistematik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(1), 26–33. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/deuhfed/issue/46815/587078>
- Koç, İ. (2013). *Kişiler arası süreci hatırlama tekniğine dayalı süpervizyonun psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma becerilerine, öz yeterlik ve kaygı düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Koçyiğit Özyiğit, M. (2019). *“Bireyle psikolojik danışma uygulaması” dersinde grup süpervizyonu sürecinin incelenmesi: Bir durum çalışması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Koçyiğit Özyiğit, M. ve Erkan Atık, Z. (2021). Covid-19 sürecinde psikolojik danışma ve süpervizyon: # evdekal deneyimi. *Başkent University Journal of Education*, 8(1), 253–274.
- Koçyiğit, M. (2020). “Bireyle psikolojik danışma uygulaması” dersinde grup süpervizyonu sürecinin incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-Journal of Qualitative Research in Education*, 8(4), 1116–1146. doi: 10.14689/issn.2148-2624.8c.4s.3m
- Körük, S. ve Kara, A. (2019). Supervision models in psychological counseling. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(Özel Sayı), 51–63. doi: 10.17494/ogusbd. 548256
- Lambie, G. W., & Williamson, L. L. (2004). The challenge to change from guidance counseling to Professional school counseling: A historical proposition. *Professional School Counseling*, 8(2), 124–131.
- Lassiter, P. S., Napolitano, L., Culbreth, J. R., & Ng, K. M. (2008). Developing multicultural competence using the structured peer group supervision model. *Counselor Education and Supervision*, 47(3), 164–178. doi: 10.1002/j.1556-6978.2008.tb00047.x
- Meydan, B. (2014). *Bireyle psikolojik danışma uygulamasında Mikro Beceri Süpervizyon Modeli'nin etkililiğinin incelenmesi: Ege Üniversitesi örneği* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.

- Meydan, B. (2019). Facilitative and hindering factors regarding the supervisory relationship based on supervisors' and undergraduate supervisees' opinions. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 9(1), 171–208. doi: 10.14527/pegegog.2019.007
- Meydan, B. ve Kağnıcı, D. Y. (2018). Çokkültürlü süpervizyon ilişkisinin kurulması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(51), 2–28.
- Meydan, B. ve Koçyiğit-Özyiğit, M. (2016). Süpervizyon ilişkisi: Psikolojik danışma süpervizyonunda kritik bir öge. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 225–257. doi: 10.12984/eed.74105
- Min, R. M. (2012). Impact of the supervisory relationship on trainee development. *International Journal of Business and Social Science*, 3(18), 168–177.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., & Altman, D. G. (2009). Methods of systematic reviews and meta-analysis preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: The PRISMA Statement. *Journal of Clinical Epidemiology*, 62(10), 1006–1012. doi: 10.1016/j.jclinepi.2009.06.005
- Özyürek, R. (2009). Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik uygulamaları ve öğrencilere sağlanan süpervizyon olanakları: Ulusal bir tarama çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(32), 54–63.
- Ramos-Sanchez, L., Esnil, E., Goodwin, A., Riggs, S., Touster, L. O., Wright, L. K., & Rodolfa, E. (2002). Negative supervisory events: Effects on supervision and supervisory alliance. *Professional Psychology: Research and Practice*, 33(2), 197–202. doi: 10.1037/0735-7028.33.2.197
- Sarıçalı, M. (2014). *Psikolojik danışman adaylarının kendini engelleme algılarının özgünlük düzeyleri ve aldıkları süpervizyon açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Sarıkaya, Y. (2017). *Süpervizör rolleri, tarzları ve süpervizyon terapötik ittifakının psikolojik danışma öz yeterliği ile ilişkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Satıcı, B. (2014). *Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz-yeterlik algılarının mizah tarzları ve süpervizyon yaşantıları açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Siviş-Çetinkaya, R. ve Kararınmak, Ö. (2012). Psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 107–121.
- Somerville, W., Marcus, S., & Chang, D. F. (2019). Multicultural competence-focused peer supervision: A multiple case study of clinical and counseling psychology trainees. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 47(4), 274–294. doi: 10.1002/jmcd.12158
- Şeker, U. (2019). *Psikolojik danışman adaylarının problem çözme becerileri ve mesleki öz-yeterlik algılarının öznerklik, süpervizyon yaşantıları ve meslek etigi ile ilişkilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Türker, S. ve Bozkurt, E. (2022). 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin ülkemizde yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Academic Social Resources Journal*, 7(35), 262–272. doi: 10.29228/ASRJOURNAL.57535

- Ülker Tümlü, G. (2019). *Bireyle psikolojik danışma uygulaması süpervizyonunda ayrıştırıcı süpervizyon modeline dayalı grup süpervizyonu sürecinin yapılandırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Ülker Tümlü, G. ve Ceyhan, E. (2021). Bireyle psikolojik danışma uygulaması süpervizyonunun yapılandırılması: Bir eylem araştırması. *Eğitim ve Bilim*, 46(208), 293–313. doi: 10.15390/EB.2021.9364
- Whiston, S. C., & Coker, J. K. (2000). Reconstructing clinical training: Implications from research. *Counselor Education and Supervision*, 39(4), 228–253. doi: 10.1002/j.1556-6978.2000.tb01235.x
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, O. ve Voltan Acar, N. (2015). Psikolojik danışman eğitiminde süpervizyonun önemi ve grupla psikolojik danışmadaki rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 341–356.
- Zeren, Ş. ve Yılmaz, S. (2011, Ekim). *Bireyle psikolojik danışma uygulaması dersini alan öğrencilerin süpervizyona bakış açıları: Yeditepe üniversitesi örneği*. Sözel Bildiri. XI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Selçuk, İzmir.

Yazarlar Hakkında / About Authors

Yazarlar.

Esra TEKE. (Yazışmalardan sorumlu yazar), Uzman Psikolojik Danışman Esra Teke, Millî Eğitim Bakanlığı, Konya, Türkiye. E-mail: esradogru1@gmail.com

Selahattin AVŞAROĞLU. Prof. Dr., Selahattin Avşaroğlu, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye. E-mail: seloavsar@gmail.com

(Bu çalışma, 13-14 Mayıs 2022 tarihinde gerçekleştirilen Psikolojik Danışman Eğitimi, Süpervizyonu ve Akreditasyonu Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.)

Authors.

Esra TEKE. Psychological counselor, Esra Teke, Ministry of National Education, Konya, Türkiye. E-mail: esradogru1@gmail.com

Selahattin AVŞAROĞLU. Prof. Dr., Selahattin Avşaroğlu, Necmettin Erbakan University, Konya, Türkiye. E-mail: seloavsar@gmail.com

(This study was presented as an oral presentation at the Psychological Counselor Education, Supervision and Accreditation Symposium held on 13-14 May 2022.)

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.

No conflict of interest was reported by the authors.

Fonlama / Funding

Herhangi bir fon desteği alınmamıştır.

No funding has been received.

ORCID

Esra TEKE <http://orcid.org/0000-0002-8436-2169>

Selahattin AVŞAROĞLU <http://orcid.org/0000-0002-0953-2922>

Extended Abstract

Examination of Studies on Supervision in Counseling in Turkey

Introduction: In counselor training, supervision is a service in which trainees receive practical information and experience in addition to theoretical knowledge, unlike other trainings they receive to prepare for their professional life (Yılmaz & Voltan Acar, 2015). Effectiveness of this service is important for counselors to encourage positive changes in their clients and for their professional development (Lambie & Williamson, 2004; Whiston & Coker, 2000). Recognizing this importance, researchers have carried out studies on what needs to be focused in order to provide effective supervision (Daniels & Larson, 2001; Erbaş, Koç, & Esen 2020; Meydan, 2019; Min, 2012; Ramos-Sanchez et al., 2002).

When the studies in the literature are examined, the role of the supervisor in the supervision process (Sarıkaya, 2017), supervision relationship (Meydan, 2019), supervision models (Meydan, 2014), supervision methods and techniques (Büyükgöze-Kavas, 2011; Denizli, Aladağ, Bektaş, Cihangir-Çankaya, & Özeke-Kocabaş, 2009; Zeren and Yılmaz, 2011), students' anxiety levels (İlhan, Rahat, & Yöntem, 2015; Koç, 2013), peer supervision (Lassiter, Napolitano, Culbreth, & Ng, 2008; Somerville, Marcus, & Chang, 2019), evaluation of the supervision process (Amanvermez, Zeren, Erus, & Genç, 2020; Daniels & Larson, 2001; Erbaş et al., 2020; Koçyigit Özyigit & Erkan Atik, 2021), the effect of supervision on the self-efficacy of counselors (Aydın, 2021; Bakalim, Şanal-Karahan, & Şensoy, 2018; Şeker, 2019; Sarıkaya, 2017). These studies draw attention to important components both in the evaluation of the supervision process and in the effective execution of supervision. However, many studies conducted in Turkey reveal that studies on supervision in Turkey are limited (Aladağ & Bektaş, 2009; Kalkan & Can, 2019; Siviş-Çetinkaya & Kararımak, 2012) and that there has been a rapid increase in these studies in recent years (Meydan & Kağnıcı, 2018).

Purpose: The purpose of current study was to examine research articles and postgraduate thesis on supervision in counseling. With this study, it will be possible to examine and reveal the results of the supervision service that allows psychological counselors, who are in an important position in the conduct of mental health services, to provide services in an effective and efficient way. Thus, it is thought that the existing situation can be illustrated, research tendencies can be revealed and researchers can be guided in their studies and practices. Therefore, the purpose of this study is to systematically examine the studies carried out on supervision in psychological counseling in Turkey.

Method: In this research, the studies carried out in Turkey within the scope of "supervision in counseling" and the results of these studies were examined. In this

context, the research is a systematic review study. In this study, YÖKTEZ and ULAKBİM databases were reviewed by considering the inclusion and exclusion criteria and the reviewed studies were analyzed by document analysis method. Therefore, the study group of the research consisted of 13 research articles and 10 postgraduate thesis studies on "supervision in counseling" in YÖKTEZ and ULAKBİM databases between 2013–2022. "Research Evaluation Form" was used in the examination of these articles and thesis. In the creation of this form, the opinions of two experts conducting research in the relevant field were used. In the form; the authors of the research, the title of the research, the type of the research, the year of the research, the type of the graduate thesis and the institute where it was published, the research model, the study group, the size of the study group, the data collection tool, the data analysis method and the variables used.

Results: According to the results of the research, the most studies on supervision in counseling in Turkey were conducted in 2019. It was noticed that the majority of the postgraduate thesis examined were carried out at the doctoral level and in the institute of educational sciences. It was observed that the most widely used research method in the studies is the qualitative analysis method. In addition, it was seen that case study, which was one of the qualitative research methods, was mostly used in research articles and relational survey study, which was one of the quantitative research methods, in thesis. The studies were mostly carried out with university students. It was noticed that the study group of the studies mostly varied between 0–100 people and the study group sizes showed remarkable differences between the studies. It was observed that the most used data collection tools in the studies were the Personal Information Form and the Counseling Self-Efficacy Scale. However, it was concluded that the most used analysis method in research is the content analysis method and the most studied variable about supervision in counseling is the self-efficacy variable.

Discussion & Conclusion: This research was a systematic review study based on the examination of postgraduate thesis and research articles on supervision in counseling within the framework of certain criteria. In the study carried out in this context, only studies conducted in Turkey were examined from YÖKTEZ and ULAKBİM databases. Future studies can be carried out in larger databases and by including studies abroad. In this research, postgraduate thesis and articles; years of publication, the type of postgraduate thesis and the institutes they were published in, research models, study groups, size of study groups, data collection tools, data analysis methods and variables used. In future studies, researchers can carry out their studies by adding different criteria to the research process. In addition, although it was stated in the studies that the researches on supervision in counseling have increased in recent years, it was also noticed that the studies on the subject should be increased. In this context, it is important to identify and conduct studies on issues that have been ignored or not

investigated in studies. As a result, it is thought that this research is valuable in terms of depicting the studies carried out on supervision in counseling in Turkey in a holistic way and it is believed that it can be a source and guide for researchers who will work on the subject.